

СТАНОВИЩЕ

ПО КОНКУРС ЗА ЗАЕМАНЕ НА АКАДЕМИЧНА ДЛЪЖНОСТ „ДОЦЕНТ”
ПО НАУЧНА ОБЛАСТ 2. ХУМАНИТАРНИ НАУКИ, ПРОФЕСИОНАЛНО НАПРАВЛЕНИЕ

2.1. ФИЛОЛОГИЯ (БЪЛГАРСКИ ЕЗИК – МОРФОЛОГИЯ)

ОБЯВЕН В ДВ, БРОЙ 64 ОТ 30.07.2024 Г.

Кандидат:

д-р Ласка Ангелова Ласкова

Автор на становището:

проф. д-р Йовка Тишева

Катедра по български език

Факултет по славянски филологии

СУ „Св. Климент Охридски”

Член на Научно жури със заповед № РД 38–586/24.09.2024 г.

на Ректора на СУ ”Св. Климент Охридски”

ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ ПО КОНКУРСА И БИОГРАФИЧНИ ДАННИ ЗА КАНДИДАТА

Конкурсът за заемане на академична длъжност „доцент” по научна област 2. Хуманитарни науки, ПН 2.1. Филология (Български език – Морфология) е обявен за нуждите на Катедрата по български език във Факултета по славянски филологии в „Държавен вестник”, бр. 64 от 30.07. 2024 г. Документи за участие в него е подал един кандидат – гл. ас. д-р Ласка Ласкова. Тя е завършила специалността „Българска филология“ в СУ „Св. Климент Охридски“ през 2002 г. и магистърска степен по лингвистика през 2003 г. във Факултета по славянски филологии на СУ „Св. Климент Охридски“. В периода 2006 – 2010 г. Ласка Ласкова е редовен докторант в Катедрата по български език. По време на обучението си е участвала в курсовете в 20th European Summer School in Logic, Language and Information (ESSLLI 2008) в Хамбургски университет, Германия. През 2010 г. след успешната защита на дисертационен труд на тема „Употреба на времената в сложни съставни изречения с ментални предикати (предикати за перцепция)“ Ласка Ласкова става доктор по филология.

От 2007 до 2009 г. Ласка Ласкова работи като хоноруван асистент в Катедрата по български език във Факултета по славянски филологии на СУ. През 2010 г. е назначена за асистент, а от 2011 г. е главен асистент в същата катедра. В периода 2012 – 2018 г. тя е лектор по български език, литература и култура в Болонския университет, Италия. Освен с преподавателска дейност Ласка Ласкова активно е ангажирана и с организирането на различни прояви, свързани с популяризиране на българската култура, най-значима от които е Международният форум Conosci la Bulgaria? („Познаваш ли България?“) с домакин Факултета по чужди езици, литература и превод на Болонския университет. Ласка Ласкова участва в организирането на четири издания на проявата. Член на е на Асоциация на италианските слависти от 2015 до 2020 г., на Асоциация на преподавателите по български език като чужд (от 2023 г.), председател е на Асоциацията на лекторите по български език, литература и култура (АЛБЕЛК) от 2018 до 2022 г., а към настоящия момент е неин зам.-председател.

Справката за участие в научноизследователски проекти доказва изпълнението на изискванията от Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ. Кандидатката е работила в екипите на 4 проекта, финансирани от НИД на СУ; на един по проект BG-RRP-2.004-008 на „Софийски университет – Маркер за

иновации и технологичен трансфер (SUMMIT)“; един двустранен проект по Фонд „Научни изследвания“ в рамките на двустранното научно-техническо сътрудничество между Република България и Федерална република Германия (Universität Leipzig, Herder-Institut / Sofia University “St. Kliment Ohridski“), както и на два международни проекта, финансирани по Седмата рамкова програма (7FP) за научни изследвания и технологично развитие на ЕС.

Прегледът на данните за професионалното развитие на Ласка Ласкова дава основание да се направи изводът, че тя има необходимия професионален опит по специалността, по която е обявен конкурсът. Приложените документи, удостоверяващи академичното развитие, трудовия стаж и академичната натовареност, показват, че кандидатката отговаря на условията по чл. 24.(1) от Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАС), на чл. 53.(1) от Правилника за прилагането на ЗРАС и на Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ. Документите по конкурса съответстват на всички нормативни изисквания и доказват основателността и необходимостта на процедурата.

ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА НА НАУЧНОИЗСЛЕДОВАТЕЛСКАТА И НАУЧНОПРИЛОЖНАТА ДЕЙНОСТ НА КАНДИДАТА

В конкурса за заемане на академичната длъжност „доцент“ Ласка Ласкова е представила 22 публикации: 2 монографии и 20 статии в научни периодични издания или в сборници от научни прояви. Две от статиите са на английски език; три от всички представени публикации са в съавторство. Материалите, доказващи научната дейност на кандидатката, са изготвени съобразно изискванията на ЗРАС в Република България, Правилника за неговото приложение и Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ. Като проблематика, обект и предмет на анализите монографията под номер 2 в списъка с публикациите за участие в конкурса и 16 от статиите не повтарят тематиката на докторската дисертация на Ласка Ласкова. Монографията „Времената в изречения с ментални предикати. Предикати за перцепция“ е публикация на базата на защитения дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен "доктор". Смятам, че в четири от статиите (№ 11,12, 13 и 14) се доразвиват и детайлизират наблюденията върху граматичните особености на глаголите за перцепция и в този смисъл могат да се определят като продължение на направеното в дисертацията за присъждане на ОНС „доктор“.

Най-пълна представа за научните интереси на Ласка Ласкова в областта на обявения конкурс дава монографията „Предложните изрази в българския език (Деадвербиални комитативни предложни изрази)“, С., Факултет по славянски филологии, УИ „Св. Климент Охридски“, 2024; ISBN 978-619-7785-01-2; <https://doi.org/10.60056/LL.2024.02.260>. Текстът с обем от 374 с. включва въведение, шест глави, заключение, четири приложения и библиография. Съдържанието и структурата на разработката отговарят на всички изисквания за хабилитационен труд за участие в конкурс за заемане на академична длъжност. Работата представлява първото по рода си проучване, в което с комплексна методика, съчетаваща методи на класическото структуралистко езикознание, генеративната граматика, опорната фразова граматика, предикатната логика, се анализират особености на лексикализацията, в частност на предложизация – процес, при който групи от прости предлози и пълнозначни думи започват да изпълняват предложни функции. За пръв път на базата на емпирични данни, извлечени основно от корпуса CLASSLA-web.bg, е направена и подробно характеристика на 15

комитативни предложни изрази с деадвербиален произход с оглед на тяхната честота, структурната вариантност, синонимия, брой значения и съчетаемост.

Анализите в разработката са ориентирани към две основни задачи: изследване на параметрите на лексикализацията, в резултат от която в съвременния български определени групи, включващи пълнозначни думи и първични прости предлози, поемат функцията на предлози, и детайлно синтактико-семантично описание на един сегмент от това множество. Методологическата рамка на проучването следва постановката за предлозите като маркери на различни видове релации (предикати или функции) и разделянето на предлозите в две групи: пълнозначни предлози, които, ако свързват сказуемото с именна група, отговарят на едноместни предикати, а ако свързват именни групи, изразяват двуместни предикати, и формални предлози с функционален характер, които маркират семантичната роля на участника в ситуацията, означена с предикативен израз. В хода на анализите авторката предлага и друга класификация на разглежданите неизменяеми думи: предлози, въвеждащи допълнения и обстоятелствени пояснения (и свързани с различни семантични роли, напр. локатив, темпоратив, бенефициент, агенс, пациенс, инструмент, комитатив); предлози, маркиращи причинно-следствени отношения; предлози, означаващи теоретико-множествени отношения (обект към обект или към множество), напр. на тъждество, подобие, разлика, символна връзка, включване или изключване от множество, заместване на друг елемент в него, брой обекти в множество. Този въпрос е разгледан подробно и в студия №3 от списъка с представените публикации.

При реализирането на първата цел Ласка Ласкова достига до изводи, които имат приносен характер в теоретичен и теоретикоприложен аспект за изясняване на характеристиките на предложните изрази. Те са определени като хетерогенна група езикови знаци, намиращи се в различни етапи на трансформацията си от свободни фрази в съставни лексеми, тоест комплексни езикови знаци в процес на „предлогизация“, които се отличават с по-малка „предлоговост“, защото не притежават пълния набор отличителни характеристики за класа на предлозите. Значим принос е и създаването и апробирането на диагностични тестове за определяне на степента на принадлежност даден израз към това множество: честотност, десемантизация, конструктивна обусловеност на значението, морфологична вариативност, вариативност на препозитивния и/или постпозитивния предлог, различни видове трансформации. В монографията за пръв път е направено комплексно описание на комитативните предложни изрази, произхождащи от наречия, върху емпирични корпусни данни. За българския език тази група, за разлика от пространствените, темпоралните или каузалните предлози, досега не е била обект на специален изследователски интерес. Значенията на анализирани изрази са дефинирани според означаваната от тях релация и според свързаните от тях езикови изрази (синтактична категория, семантична роля и онтологичен клас). Съществен е изводът, че става дума за изрази, които в определен контекст изпълняват една и съща функция, която ги отнася към предлозите: сигнализират принадлежност на два или повече обекти към едно и също множество, определено чрез участието им с една и съща роля в една и съща или еднотипна ситуация. Пълнозначният елемент в разглежданите изрази може да е с локативното значение (симетрията на отношенията между релатумите при *барабар с*, *наравно с*, *наред с*, *редом с*, *паралелно с*, *успоредно с* или асиметрията при *воглаве с*, *начело с*). Друг подтип са изразите с елемент, свързан с представата за едно цяло, напр. *вкупом с*, *пакетно с*, *ведно с*, *заедно с*, *наедно с*,

анблок с. Изразът *едновременно с* се отличава от останалите по признака ‘включване в един период’. За високото равнище на осмисляне на изводите говори фактът, че в заключението на разработката процесите на предлогизация и на специализация с цел маркиране на отношения с висока степен на абстрактност обосновано са свързани с интелектуализацията на езика и отражението на тази тенденция в речника.

Изследователският профил на кандидата се допълва от проблематиката, разгледана в статиите и студиите, представени по конкурса. В четири разработки (№4–7) са разгледани частни въпроси, свързани със същността на предлозите и функциите на отделни предложни изрази. Друго поле, към което Ласка Ласкова показва траен интерес, е свързано с морфологията и семантиката на неопределителните и показателните местоимения (№8–10). Десет от статиите (№11–20) са посветени на въпроси на глаголната морфология.

Авторска справка за съответствие и изпълнение на минималните национални изисквания в съответното професионално направление и научна специалност е изготвена в съответствие с нормативните документи. За група показатели А е посочен дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „доктор“ (50 т.). За група показатели В е представен хабилитационен труд под формата на монография, който отговаря на професионалното направление на конкурса (100т.). За група показатели Г са представени публикувана книга (с ISBN) на базата на защитен дисертационен труд за ОНС „доктор“ (75 т.), една статия в съавторство, публикувана в научно издание, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни (15 т.), една студия в нереперирани списания с научно рецензиране (15 т.) и 14 статии в нереперирани издания с научно рецензиране (140 т.). За група показатели Д са посочени общо 11 цитирания (90 т.). Количественият и качественият анализ на данните в справката показва, че минималните национални изисквания за заемане на академичната длъжност „доцент“ са изпълнени.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Ласка Ласкова е компетентен специалист с трайни интереси в областта на граматиката, ерудиран и отдаден преподавател с реални постижения в академичното образование. Нейните изследвания са значими, необходими и полезни за академичната общност и имат приносен характер за съвременната българска морфология. Въз основа на представените научни трудове с доказани теоретични и научноприложни приноси подкрепям избора на гл. ас. д-р Ласка Ласкова и убедено препоръчвам на членовете на уважаемото Научно жури да гласуват За това тя да бъде избрана на академичната длъжност „доцент“ по професионално направление 2.1. Филология (Български език - Морфология).

06.12.2024 г.

проф. д-р Йовка Тишева